

Mennesker gennem mere end 100 år (*Horsens Kunstmuseums samling*)

På Horsens Kunstmuseum præsenteres en samlingsophængning i museets gamle afdeling der sætter fokus på menneskefiguren i kunsten fra 1896 til 2022.

Gennem mere end et århundrede har kunstnere udforsket, udfordret og genopfundet måderne, hvorpå mennesket skildres fra naturalistiske afbildninger, ekspressionistiske eksperimenter til moderne og konceptuelle fortolkninger.

Med udstillingen ønsker Horsens Kunstmuseum at vise hvordan afbildningen og synet på mennesket har ændret sig i takt med samfundets udvikling og nye strømninger indenfor billedkunsten. I forbindelse med ophængningen er det muligt at opleve maleri, collage og skulptur, der på hver sin måde inviterer beskueren til at tage dvæle ved afbildningen af kroppen og de forskelligartede historier der ligger bag det enkelte værk. Her kan du møde værker, hvor kroppen og ansigtet bliver brugt som et spejl for tidens tanker til kunstnerens egne følelser og identiteter. Udstillingen inviterer til refleksion over, hvad det vil sige at være menneske – set gennem kunstens øjne. Hvem er vi, hvordan ser vi os selv, og måske vigtigst hvordan ser vi hinanden?

Portræt af Peter Bonde, 1983 af Erik A. Frandsen

Alt var på spil i de tidlige 1980'ere. Intet var helligt, og for en ung fremadstormende kunstner som Erik A. Frandsen (f.1957) var det naturligt at kaste sig over en særdeles traditionstung genre, nemlig portrætmaleriet. Portrætter af konger, adelige og borgerskab samt kunstneres selvportrætter havde længe været dominerende gennem kunsthistorien. I dette værk har Erik A. Frandsen kastet sig over at portrættere sin samtidskunstnerkollega Peter Bonde. Udover Peter Bonde portrætterede Erik A. Frandsen Claus Carstensen, Lars Nørgård og Christian Lemmerz i en serie malerier. Kunstneren er solidt plantet i en stor rød lænestol. Portrætligheden er til at overse, men bemærkelsesværdig er dog Coca-Cola-flasken placeret i billedet. I de gamle traditionelle portrætmalerier blev de portrætterede ofte afbildet ved eller med en genstand, der indikerede deres stand eller erhverv. Her i de moderne tider er Cola-flasken blot med, fordi Peter Bonde ofte ikke sås uden en Coca-Cola i hånden, og Erik A. Frandsen har derfor knyttet brandet til ham som et personligt og humoristisk træk. Malemåden er karakteristisk for det vilde maleri i disse år; heftig ekspressiv og med store armbevægelser og et simpelt materialevalg i form af lagenlærred, spray og billig maling fra den lokale farvehandler. Der blev tænkt i her og nu og ikke på at værkerne skulle overleve tidens tand i materialevalg.

Familie, 1996 af Cathrine Raben Davidsen

Det store maleri Familie er langt fra et idyllisk familieportræt, som man ellers kender dem. Cathrine Raben Davidsen (f.1972) har her valgt at hente inspiration fra sin egen barndom. Portrættet fremviser en dyster familiescene, hvor sygdom og tab præger motivet og stemningen.

I venstre hjørne er Cathrine Raben Davidsen afbildet som barn med sin far i hånden. Faren ligger i en seng og holder sin ene hånd på hjertet. Det bliver derfor tydeligt for beskueren, at faren er syg. Karakteristisk for håndtrykket mellem far og datter er, at farens hånd nærmest er gennemsigtig. Faren indhentes af døden, og bag ham står hans kiste klar og venter på ham. Stemningen er foruroligende og dyster. Figurerne i højre hjørne fremstår af en blanding af dyr og menneske. Deres kroppe er anormale og oser af seksuelle referencer, hvilket ses hos manden med den blottede penis og den unge kunstner selv, der forsøger at gemme sit køn bag hånden.

Maleriet er et af Cathrine Raben Davidsens tidlige værker. Kunstneren mistede sin far i 1985, da hun var 13 år gammel. Værket forestiller en ung Cathrine Raben Davidsen, som giver slip på sin far. Med maleriet spiller kunstneren på tanker om identitet, overgangsfaser, liv og død med en syg far, hvis liv er ved at forlade kroppen. Værket repræsenterer dermed en skelsættende tid i kunstnerens opvækst, hvor hun blev konfronteret med død og tab og samtidig befandt sig i en coming of age-periode, hvor hun gik fra at være barn og skulle finde sin identitet som teenager.

I sit kunstneriske virke vender Cathrine Raben Davidsen ofte tilbage til den turkise farve som f.eks. i maleriet The Dark Night IV. I Familie er den turkise farve også vigtig. For Cathrine Raben David-

sen er den turkise farve den måde, hun udtrykker sig på, da det er en chakrafarve. Chakra betyder energihjul og bruges blandt andet inden for meditation. Der findes syv chakrafarver, der hver især er knyttet til et af de syv grundlæggende energicentre i kroppen. Den turkise chakrafarve er forbundet med strubeområdet og styrker åndelig kommunikation. På den måde repræsenterer maleriet et åndeligt farvel til kunstnerens far.

Pop, 2022 af PhoebeNewYork

‘At være en rebel er at gå længere ind i frygten og ikke se tilbage’ udtalte Libby Schoettle (f. 1973), kunstneren bag PhoebeNewYork i sommeren 2021 i forbindelse med hendes soloudstilling My Paper World på Horsens Kunstmuseum.

En præsentation, der både omhandlede hendes arbejde med street art, men som også viste den kunstneriske rejse, som Libby Schoettle har været på i løbet af de sidste 21 års kunstneriske arbejde; en rejse, der har ført hende fra en indadvendt, søgende kunstnerisk eksistens til Phoebes fødsel, hendes udadvendte alter ego, der aktivt bruger sin stemme til at sige sin mening i byrummet og påpege nogle af de uretfærdigheder, der forekommer i verden.

I forbindelse med udstillingen erhvervede Horsens Kunstmuseum en lang række fotografier og collager til museets samling. Den seneste erhvervelse er collagen Pop fra 2022. Collagen peger på PhoebeNewYork's collagebaserede praksis hvor gamle modeblade opstøves og omformes til nutidige collager der peger på både mode, kunsthistorie og feminitet.

Kunstneren bag PhoebeNewYork: Libby Schoettle er en New York baseret kunstner, der oprindeligt kommer fra Bryn Mawr, Pennsylvania. Her gik hun på Gettysburg College, Philadelphia University og dimitterede med udmærkelse fra Hunger College. Hun bor og arbejder den dag i dag i New York City.

Stående kvinde, 1950 af Ib Braase

Ib Braase (1923-2009) var en markant billedhugger på den danske kunstscene. Hans konstante nuancerede udforskninger af skulpturens muligheder har gjort ham til en vigtig medspiller i den udvidelse af skulpturbegrebet, som fandt sted i 1900-tallet. Udvidelsen af forståelsen af hvad begrebet en skulptur dækker over var ikke et decideret brud med tidligere tiders skulpturtraditioner, men en nødvendighed for at lade skulpturen blev relevant som samtidskunst.

Ib Braases oeuvre vidner om en personlig udvikling fra den lukkede, traditionelle statue i starten af 1950'erne hen imod den åbne skulptur, der indtager og inddrager det omkringværende rum. Skulpturen Stående kvinde i denne samlingsophængning vidner om Ib Braases tidlige arbejde med skulptur. Ib Braase arbejdede hen mod en opfattelse af skulpturen som et sted: "Et sted, man åndeligt kan være i", som han selv udtrykte det. Særligt interessant er det, hvordan Ib Braase kunstnerisk udviser en ubrudt kontinuitet, der strækker sig tidsmæssigt fra den danske senmoderne interesse for form og volumen, som Ib Braase særligt oplevede gennem sin rolle som assistent for den danske billedhugger Astrid Noack, til en udvidet forståelse af skulpturen, som inkorporerer en forståelse af arkitektur, rum og krop.

Den nyfødte, 1891 af J.F. Willumsen

Jens Ferdinand Willumsen (1863-1958) var en af pionererne bag det moderne gennembrud i dansk kunst omkring 1900-tallet. Han var primært maler, men arbejdede også med grafik, keramik, fotografi og skulptur. Sidstnævnte opleves i Horsens Kunstmuseums samling med den keramiske skulptur *Den nyfødte* fra 1891. Skulpturen er et portræt af J.F. Willumsens søn, Jan Bjørn der blev født den 20. januar 1891. Portrættet viser en model af det nyfødte barn i fosterstilling, hvilket er en tydelig indbydelse til kunstnerens velkendte modelleringsstil og hans vedvarende fokus på det inderlige forhold, der som oftest kommer til udtryk i hans værker.

Fettbody, 1985 af Christian Lemmerz

“På Horsens Kunstmuseum står ”Fettbody” i en glasmonter, for ellers kunne man ikke være i nærheden af den på grund af stanken. Og ligesom den tiltrak mig dengang, tiltrækker den også publikums opmærksomhed. Babyens menneskelige dimension er tydelig, men hovedet er forvokset og arme og ben er meget korte, ligesom kroppen er uformelig. Det er langt fra nogen pæn baby og det er jo netop det, det handler om: Nyfødte babyer er dybest set grimme, men når det er ens egne, opfatter vi dem jo som de rene skønhedsåbenbaringer. Men altså Christian Lemmerz har skabt en grim og slimet baby som kommentar til, at sådan ser de ud, selvom vi kun kan se det, når det er andres børn, vi bliver præsenteret for.

Det er ikke stor samfundskritik, men det er et lille sjovt indblik i virkeligheden og typisk for 1980’ernes ironiske distance til alting. Ironien var tydelig i kunsten, mens det samfundskritiske lå mere implicit.” Udtalte museumschef Claus Hagedorn-Olsen til Kristelig Dagblad i 2015 i forbindelse med et interview under overskriften: Samfundskritik med et glimt i øjet.

Fettbody anses i dag for at være et af Christian Lemmerz’ tidlige hovedværker. Den omkring en meter høje baby er lavet med en kerne af gips og træ dækket med margarine. Ifølge Christian Lemmerz (1959) eget materialeleksikon Das Zeug fra 1986 er fedt et opbygningsmateriale og “man bliver fed, babyer er for det meste fede.” Christian Lemmerz havde i sit leksikon besluttet af velnærede babyer er fede, og at fedme er et attribut for babyer. På den måde modsvarer materiale og indhold hinanden. Fettbody er ligeledes en hyldest til den tyske kunstner Joseph Beuys (1921-1986), som er et stort kunstnerisk forbillede for Christian Lemmerz. For skulpturens materiale refererer direkte til Joseph Beuys mytologiserende og stærkt symbolladede anvendelse af fedt, som Christian Lemmerz dog med sin Fettbody tager en ironisk distance fra. På Horsens Kunstmuseum præsenteres Fettbody i en monter, som værket har været bevaret i siden 1987. Da værket første gang blev præsenteret på en udstilling i København, var skulpturen blot placeret på gulvet. Fettbody står den dag i dag som et symbol på hvor Christian Lemmerz kunstneriske praksis udspringer fra og peger på hvor en stor diversitet der gemmer sig i kunstnerens univers, hvad angår materialer, såvel som tematikker.

I forbindelse med samlingsophængningen er det muligt at opleve værker af kunsterne: Christian Lemmerz, PhoebeNewYork, Cathrine Raben Davidsen, Pernille Koldbech Fich, Erik A. Frandsen, Carl Forup, Ib Braase, Cilius Andersen, J. F. Willumsen, Erik Hoppe, Einar Utzon-Frank, Adam Fischer, Immanuel Ibsen og Mogens Zieler.